HÖGSKOLAN I BORÅS

Svenska med didaktisk inriktning för ämneslärare med inriktning mot grundskolans årskurs 7-9, II

Swedish with Focus on Didactics for Teachers Working in Grades 7 to 9, II

30 högskolepoäng
30 credits

Ladokkod: 11SV30
Version: 3.0
Fastställd av: Utbildningsutskottet 2015-08-13
Gäller från: HT 2015

Nivå: Grundnivå
Huvudområde (successiv fördjupning): Svenska (G1N), Utbildningsvetenskap: Svenska-mångkulturellt samhälle (G1N), Didaktik (G1N)
Utbildningsområde: Undervisning 87%, Verksamhetsförlagd utbildning 13%
Ämnesgrupp: Utbildningsvetenskap teoretiska ämnen
Förkunskapskrav: Godkänt resultat från all VFU i tidigare terminer inom ramen för Ämneslärarutbildning för grundskolans årskurs 7-9: svenska, engelska, svenska som andraspråk, 270 högskolepoäng.
Betygsskala: Underkänd, Godkänd eller Väl godkänd

Innehåll

Delkurs 1: Från runor till rap, 15 hp
Delkursen ger en bred översikt över litteraturhistorieskrivningen kopplad till idé- och kulturhistoria, vilken problematiseras utifrån historiska, ideologiska och estetiska perspektiv. Vidare studeras hur skönlitteraturen kan användas för att utveckla läsförmåga, genrekompetens, språkmedvetenhet och förmåga att kritiskt granska och kommunicera litterära erfarenheter i tal och skrift. Delkursen belyser också hur skönlitteraturen kan användas i syfte att bredda alla elevers litterära och kulturella erfarenheter, bilda utgångspunkt för perspektivskiften och problematisering av etiska och existentiella frågeställningar samt öka elevernas förståelse för hur människor tänkt, agerat och skrivit i olika tider och i skilda kulturer. I anslutning härtill diskuteras begrepp som kanon, klassiker och kulturarv, vilka problematiseras utifrån perspektiv som genus, kulturell mångfald, globalisering och hållbar utveckling. Stor vikt läggs vid studentens eget analysarbete, såväl i tal som i skrift. Centrala innehåll i delkursen är därför textanalys utifrån adekvat litteraturvetenskaplig terminologi och utifrån relevanta historiska, estetiska och ideologiska perspektiv, vilket sker såväl muntligen i grupp som enskilt via olika skriftliga examinationsuppgifter. I delkursen ingår också fem fritt förlagda fältdagar då studenten samlar in empiri till sin intervjustudie.

Delkurs 2: Dramatik och dramatikdidaktik, 5 hp
Delkursen belyser och problematiserar dramagenren från antiken fram till idag utifrån historiska, ideologiska, dramaturgiska och didaktiska perspektiv. I delkursen tillhandahålles också teatervetenskapliga analysinstrument för analys av teatertexter och teaterföreställningar, vilka studenten ges möjlighet att pröva. Centralt i delkursen är också relationen mellan teatern som konstform och skolans undervisning i svenska. I relation härtill planerar studenten undervisning i dramatik för årskurs 7-9 utifrån kursplanen i svenska.

Delkurs 3: Litteratur för unga, 5 hp
Delkursen belyser och problematiserar den moderna barn- och ungdomsbokens framväxt utifrån historiska, ideologiska, didaktiska, estetiska och berättartekniska perspektiv. Tonvikten vilar på ungdomslitteratur. I delkursen kommer studenten att ges möjlighet att såväl muntligen som skriftligen analysera barn- och ungdomslitteratur samt kritiskt reflektera över hur nämnd litteratur producerar normer och värden. Här kommer studenten ytterligare att erbjudas stöd att använda en litteraturvetenskaplig och språkvetenskaplig terminologi samt anlägga relevanta historiska, ideologiska, didaktiska, estetiska och berättartekniska perspektiv på texterna. Vidare anläggs ett tydligt didaktiskt perspektiv på texterna. Utifrån didaktisk forskning problematiseras hur barn- och ungdomslitteratur kan användas i skolans undervisning för att bredda elevers litterära erfarenheter, vidga deras mångfaldsperspektiv, utveckla interkulturell förståelse samt stödja eleverna att utveckla en fördjupad läsförmåga. I synnerhet kommer boksamtalets möjligheter och begränsningar som undervisningsmetod att uppmärksammas och problematiseras med utgångspunkt i det kunskapsuppdrag som anges i kursplanen i svenska, Lgr 11. Ett specifikt fokus

kommer då att vila på hur samtalet kan skapa förutsättningar för elever att utveckla genrekompetens, läsförståelse, metakognition och ett metaspråk. Därutöver kommer frågan om hur undervisning för hållbar utveckling kan motiveras i svenskämnet utifrån lagstiftning och policy samt utifrån skolans styrdokument att diskuteras samt hur barn- och ungdomslitteratur kan användas för sådan undervisning.

Delkurs 4: Film och filmdidaktik, 5 hp
Delkursen behandlar och problematiserar film som en del i ett multimodalt svenskämne. Fokus ligger på analys av sambandet mellan filmiska texter och verbala texter. Såväl spelfilm, i form av filmatiserade romaner, som dokumentärfilm behandlas. Att filmatisera en roman innebär med nödvändighet förändringar av det estetiska uttrycket. Filmen kan berätta med bilder, med ljud och allehanda specialeffekter, medan romanen måste förlita sig på det verbala språkets möjligheter (förutom det som "står skrivet mellan raderna", dvs. läsarens egna tillägg beroende av god läsförståelse och fantasi). Romanen kan å andra sidan träda in i gestalternas psyke, och utförligt och precist redogöra för deras tankar och känslor, medan filmen måste uttrycka detta på annat sätt. Studiet och jämförelsen av dessa bägge medier, litteraturen och filmen, utgör en didaktisk potential av stora mått för svenskläraren, och en källa till fördjupade insikter i olika typer av estetiskt berättande för eleverna.

Mål

Delkurs 1: Från runor till rap, 15 hp
Studenten ska efter avslutad delkurs kunna:

- beskriva skönlitteraturens utveckling i historiska perioder, genrer och stilar, kopplade till allmän historia och idé- och kulturhistoria från forntiden till modern samtid samt problematisera denna utifrån historiska, ideologiska och estetiska perspektiv
- analysera skönlitterära texter av olika slag utifrån historiska, estetiska och ideologiska perspektiv samt med hjälp av adekvat litteratur- och språkvetenskaplig terminologi
- planera undervisning kring skönlitteratur i syfte att bredda alla elevers litterära erfarenheter och öka deras förståelse för människors sätt att leva, tänka och skriva i olika tider och i olika kulturer
- planera undervisning där historiska, ideologiska och berättartekniska perspektiv på skönlitteratur och adekvata språkliga redskap används i syfte att utveckla läsförmåga, lässtrategier, genrekompetens, kritisk medvetenhet samt förmågan att kommunicera litterära erfarenheter i tal och skrift
- definiera och kritiskt förhålla sig till begreppen kanon, klassiker och kulturarv samt problematisera deras roll i dagens svenska skola utifrån ett inkluderande- och ett hållbarhetsperspektiv
- genomföra och i rapportform redovisa en intervjustudie om elevers läsvanor

Delkurs 2: Dramatik och dramatikdidaktik, 5 hp
Studenten ska efter avslutad delkurs kunna:

- diskutera teatertexter från olika tider utifrån historiska, ideologiska, dramaturgiska och didaktiska perspektiv
- analysera teatertexter med hjälp av adekvat teatervetenskaplig terminologi
- planera undervisning i dramatik utifrån skolans styrdokument i svenska

Delkurs 3: Litteratur för unga, 5 hp
Studenten ska efter avslutad delkurs kunna:

- redogöra för huvuddragen i den moderna barn- och ungdomsbokens framväxt utifrån historiska, ideologiska, didaktiska, estetiska och berättartekniska perspektiv samt urskilja och anlägga sådana perspektiv på enskilda texter vid textanalys
- analysera barn- och ungdomslitteratur med hjälp av en grundläggande litteraturvetenskaplig och språkvetenskaplig terminologi
- urskilja och kritiskt resonera kring hur barn- och ungdomsboken producerar normer och värden samt problematisera val av litteratur för skolans undervisning utifrån genus, klass, det mångkulturella klassrummet och hållbar utveckling
- synliggöra och med stöd i didaktisk forskning diskutera hur dagens barn- och ungdomslitteratur kan användas i skolans undervisning i åk 7-9 för att bredda elevers litterära erfarenheter, utveckla interkulturell förståelse samt stödja eleverna att utveckla en fördjupad läsförmåga
- motivera och utifrån lagstiftning och policy kring hållbar utveckling samt utifrån gällande styrdokument för undervisning i svenska exemplifiera hur undervisning för hållbar utveckling kan bedrivas inom ramarna för svenskämnet i åk 7-9 med barn- och ungdomslitteratur som grund

Delkurs 4: Film och filmdidaktik, 5 hp
Studenten skall efter avslutad delkurs kunna:

- definiera och analysera likheter och skillnader mellan litterära och filmiska sätt att berätta, beskriva karaktärer och miljöer, samt utforma dialogen mellan de gestaltade karaktärerna
- undersöka och beskriva dokumentärfilmens uttrycksmöjligheter och potential för påverkan
- redogöra för hur film kan användas som ett verktyg för elevers lärande i skolans svenskämne

Undervisningsformer

Delkurs 1: Från runor till rap, 15 hp
Föreläsningar, seminarier, workshops, studiegruppsarbete samt fältdagar.

Delkurs 2: Dramatik och dramatikdidaktik, 5 hp
Föreläsningar, seminarier, workshops och studiegruppsarbete.

Delkurs 3: Litteratur för unga, 5 hp
Föreläsningar, seminarier, workshops och studiegruppsarbete.

Delkurs 4: Film och filmdidaktik, 5 hp
Föreläsningar, seminarier, workshops och studiegruppsarbete.

Undervisningen bedrivs på svenska, men undervisning på engelska kan förekomma.

Examinationsformer och betygsskala

Delkurs 1: Från runor till rap, 15 hp
Individuella skriftliga inlämningar, muntliga gruppredovisningar, salstentamen samt närvaro på VFU (fältdagar).

Delkurs 2: Dramatik och dramatikdidaktik, 5 hp
Individuella muntliga och skriftliga inlämningar.

Delkurs 3: Litteratur för unga, 5 hp
Individuella skriftliga inlämningar.

Delkurs 4: Film och filmdidaktik, 5 hp
Workshops och individuella skriftliga inlämningar.

Studentens rättigheter och skyldigheter vid examination är enligt riktlinjer och regelverk vid Högskolan i Borås.

Kurslitteratur och övriga läromedel

Se bilaga.

Studentinflytande och utvärdering

Före kursstart inbjuds studenterna till kursplaneringsmöte. Kursen utvärderas i enlighet med gällande riktlinjer för kursvärderingar vid Högskolan i Borås, där studenternas synpunkter ska inhämtas. Kursutvärderingsrapporten publiceras och återkopplas till deltagande och blivande studenter i enlighet med ovan nämnda riktlinjer, och ligger till grund för framtida utveckling av kurser och utbildningsprogram.

Övrigt

Kursen ingår i Ämneslärarutbildning för grundskolans årskurs 7-9: svenska, engelska, svenska som andraspråk, 270 hp.

Bilaga: Litteraturlista för Svenska med didaktisk inriktning för ämneslärare med inriktning mot grundskolans årskurs 7-9, II (11SV30)

Delkurs 1: Från runor till, rap, 15 hp

Achebe, Chinua (1990). An image of Africa: Racism in Conrad's Heart of Darkness. I *Hopes and impediments: selected essays.* [New ed.] New York: Doubleday (191 s)

Brink, Lars (2004). Kanon och kulturarv i ett föränderligt samhälle. I *Texter om svenska med didaktisk inriktning.* Andra nationella konferensen med didaktisk inriktning. Göteborg 8-9/1-04 (12 s)

Bronte, Charlotte (valfri utgåva). *Jane Eyre.*

Camus, Albert (2010). *Främlingen.* [Ny utg.] Stockholm: Bonnier pocket (149 s)

Conrad, Joseph (1998). *Mörkrets hjärta.* Ny utg. Lund: BookLund (123 s)

Dimenäs, Jörgen (red.) (2007). Intervju som ett sätt att utveckla kunskap kring elevuppfattningar. I *Lära till lärare: att utveckla läraryrket - vetenskapligt förhållningssätt och vetenskaplig metodik.* 1. uppl. Stockholm: Liber (utdrag, ca 50 s.)

Dostojevskij, Fjodor (1989). *Anteckningar från källarhålet.* [Ny utg.] Stockholm: Litteraturfrämjandet (175 s)

Genette, Gérard (1988). *Narrative discourse revisited.* Ithaca, N.Y.: Cornell Univ. Press (175 s)

Kihlström, Sonja (2007). Intervju som redskap. I Dimenäs, Jörgen (red.) (2007). *Lära till lärare: att utveckla läraryrket - vetenskapligt förhållningssätt och vetenskaplig metodik.* 1. uppl. Stockholm: Liber (s. 47-57.)

Lagerlöf, Selma (2012). *En herrgårdssägen.* Albert Bonniers Förlag (112 s)

Mortensen, Anders & Ljung, Per Erik (red.) (1988). *Texter i poetik: från Platon till Nietzsche.* Lund: Studentlitteratur (ca 25 s)

Petersson, Margareta (red.) (2011). *Världens litteraturer: en gränsöverskridande historia.* 1. uppl. Lund: Studentlitteratur (utdrag, ca 70 s)

SOU 2004:104. *Att lära för hållbar utveckling.* Betänkande av Kommittén för utbildning för hållbar utveckling. Stockholm: Fritzes (ca 15 s)

Svensson, Birgitta (2008). *Gör klassikern till din egen: [att arbeta med skönlitteratur i klassrummet].* Stockholm: Myndigheten för skolutveckling (83 s)

Wolf, Lars (2004). *Till dig en blå tussilago: att läsa och skriva lyrik i skolan.* 2., [utök.] uppl. Lund: Studentlitteratur (185 s)

Woolf, Virginia (2007). *Mot fyren.* [Ny utg.] Stockholm: Bonnier (281 s)

Öhman, Anders (2002). *Populärlitteratur: de populära genrernas estetik och historia.* Lund: Studentlitteratur (ca 40 s)

Ytterligare artiklar enligt lärares anvisningar (ca 100 s)

Ytterligare skönlitterära texter i utdrag (max 60 s)

Delkurs 2: Dramatik och dramatikdidaktik, 5 hp

Ibsen, Henrik (valfri utgåva) *Vildanden*

Mortenson, Anders & Ljung, Per-Erik (red.) (1988). *Texter i poetik: från Platon till Nietzsche.* Lund: Studentlitteratr (ca 25 s)

Petersson, Margareta (red.) (2011). *Världens litteraturer: En gränsöverskridande historia.* Lund: Studentlitteratur (utdrag, ca 50 s)

Shakespeare, William (valfri utgåva). *Romeo och Julia/En midsommarnattsdröm*

Sofokles (valfri utgåva) *Kung Oidipus*

Strindberg, August (valfri utgåva) *Fröken Julie*

En pjäs som väljs i samråd med lärare.

Övrig litteratur (ca 100 s)

Delkurs 3: Litteratur för unga, 5 hp

Boglind, Ann & Nordenstam, Anna (2010). *Från fabler till manga: litteraturhistoriska och didaktiska perspektiv på barn- och ungdomslitteratur.* 1. uppl. Malmö: Gleerups (ca. 350 s)

Chambers, Aidan (2011). *Böcker inom och omkring oss.* Ny, rev., utg. Huddinge: X Publishing (ca, 150 s)

Collins, Suzanne (2008). *Hungerspelen.* Stockholm: Bonnier Carlsen (303 s)

Jansson, Tove (2003). *Det osynliga barnet och andra berättelser.* [Ny utg.] Stockholm: Raben & Sjögren (ca 30 s)

Langer, Judith A. (2005). *Litterära föreställningsvärldar: litteraturundervisning och litterär förståelse.* Göteborg: Daidalos (ca 50 s)

Lindgren, Astrid (2003). *Pippi Långstrump.* [Ny utg.] Stockholm: Rabén & Sjögren (ca. 15 s)

Läroplanen för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet 2011. (2011) Stockholm: Skolverket. Tillgänglig: http://www.skolverket.se (279 s)

Mankell, Henning (valfri utgåva) *Eldens hemlighet.* (160 s)

Meyer, Stephanie (2005). *Om jag kunde drömma.* Stockholm: B/Wahlströms (415 s)

Montgomery, L. M. (2003). *Anne på Grönkulla.* [Ny utg.] Stockholm: Rabén & Sjögren (342 s)

SOU 2004:104. *Att lära för hållbar utveckling.* Betänkande av Kommittén för utbildning för hållbar utveckling. Stockholm: Fritzes (ca 15 s)

Stevenson, Robert Louis (2000). *Skattkammarön.* [Ny utg.] Stockholm: Rabén & Sjögren (251 s)

Varga, Anita (2013). Metakotnitiva perspektiv på skolans litteratursamtal: hur kan elever stödjas i att utveckla metakognition via samtal om skönlitteratur? *Didaktisk Tidskrift.* Vol. 23, No. 1. 2013, s. 493-512 (20 s)

Öhman, Anders (2002). *Populärlitteratur: de populära genrernas estetik och historia.* Lund: Studentlitteratur (ca 40 s)

Övrig litteratur (ca 100 s)

Delkurs 4: Film och filmdidaktik, 5 hp

Heith, Anne (2006). *Texter medier kontexter. Introduktion till textanalys i svenskundervisningen på grundskolan och i gymnasiet.* Lund: Studentlitteratur (279 s)

Koivunen, Anu (red.) (2009). *Film och andra rörliga bilder: en introduktion.* Stockholm: Raster förlag (315 s)

Olin-Scheller, Christina (2008). *Såpor i stället för Strindberg? Litteraturundervisning i ett nytt medielandskap.* Stockholm: Natur & Kultur (160 s)

Tønnesen, Elise Seip (2006). Fakta i levande bilder. I Maagerø, E. & Tønnesen E.S. (red.) *Å lese i alle fag.* Oslo: Universitetsförlaget (utdrag ca 20 s)

Tillkommer utvalda romaner samt filmatiseringar av desamma, plus kopierat material (ca 200 s). Valet av texter och filmer sker i samråd med kursansvarig.

Referenslitteratur

Bordwell, David och Kristin Thompson (2003). *Film Art: An Introduction.* (528 s)